

Socialdepartementet

Yttrande avseende Socialdepartementets två betänkanden om Komplementär och alternativ vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) och Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Region Kalmar län har följande synpunkter på Socialdepartementets två betänkanden om Komplementär och alternativ vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15) och Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Komplementär och alternativ vård – säkerhet, kunskap och dialog (SOU 2019:15)

Forskning inom KAM-området och KAM-metoder

Region Kalmar län tillstyrker utredningens förslag att Komplementär och alternativ medicin (KAM)-branschens medlemsorganisationer bör avsätta medel för egen forskning och att det inte är statens, landstingens eller regionernas uppgift att reglera hur denna FoU-verksamhet ska organiseras.

Region Kalmar län avstyrker däremot förslaget om att införa KAM-variabler i redan existerande kvalitetsregister. Hälso- och sjukvården i Sverige ska bedrivas enligt vetenskap och beprövad erfarenhet och existerande kvalitetsregister kan därför inte innehålla uppgifter som inte är etablerade inom hälso- och sjukvård. Region Kalmar län bedömer att det finns en risk att trovärdigheten tappas om det införs variabler som inte är hänförliga till vetenskap och beprövad erfarenhet. Det kan i sin tur leda till utebliven finansiering.

Policy för modell att införa metoder från KAM-området i hälso- och sjukvården

Region Kalmar län tillstyrker att den modell som byggts upp i offentligt finansierad sjukvård för att införa nya metoder även kan tillämpas på de KAM-metoder som skulle vara aktuella att införa i hälso- och sjukvården. Modellen bör vara ursprungsneutral, dvs. det bör inte införas något särskilt spår för att introducera metoder med KAM-bakgrund.

Region Kalmar län ser risker med förslaget att SBU bör få ett regeringsuppdrag med särskilda resurser att göra en inventering av vilka

KAM-metoder som är mest angelägna att utvärdera i perspektivet eventuellt införande i hälso- och sjukvården och baserat på resultaten av inventeringen utvärdera och sprida kunskap om de prioriterade KAM-metoderna. Region Kalmar län ser risk i att uppdraget är så pass omfattande med hänsyn till antalet metoder att det inte kommer få önskat resultat. Det är även en prioriteringsfråga av SBU:s resurser och det ska ställas till andra behov inom hälso- och sjukvården.

KAM i vårdutbildningar

Region Kalmar län tillstyrker behovet av utbildning om KAM på grundutbildningar med reservation att det inte skapar undanträngningseffekter av utbildning med hälso- och sjukvårdsinnehåll.

Information om KAM till allmänhet, vårdsökande och hälso- och sjukvårdspersonal

Region Kalmar län delar utredningens analys att det finns ett behov av obunden svensk information om vad olika KAM-metoder innebär, vad man vet om deras nytta och risk samt vad man generellt bör ta reda på om en behandlare om man överväger att använda en KAM-metod. Region Kalmar län stödjer förslaget att en redaktion knyts till Socialstyrelsen som då även står som källägare till informationen om KAM. Region Kalmar län har heller inget att invända mot förslaget att information riktad till allmänhet, vårdsökande och hälso- och sjukvårdspersonal bör finnas samlad i en KAM-portal.

Region Kalmar län avstyrker emellertid förslaget att den portalen skulle göras tillgänglig på 1177 Vårdguiden. 1177 Vårdguiden har en unik position som ingång för frågor och fakta om hälso- och sjukvård, den positionen riskeras att skadas om man lägger in annat. Det är regionerna och SKL/INERA som är 1177 Vårdguidens uppdragsgivare och inte staten.

För att invånarna ska kunna hitta informationen om KAM så bedömer Region Kalmar län att 1177 Vårdguiden kan hänvisa till en portal på annan plats men att det tydligt ska framgå att det inte är 1177 Vårdguiden som står för informationen.

Region Kalmar län tillstyrker att Konsumentverket ges i uppdrag att presentera konsumentvägledande generisk information om KAM.

Bedömning om branschöverenskommelser – vägledningar och register

Region Kalmar län tillstyrker bedömningen att ett särskilt nationellt register över KAM-utövare inte bör skapas. Nyttan av ett nationellt administrerat register inte står i proportion till de insatser som skulle krävas.

Region Kalmar län instämmer i att de större branschorganisationerna inom KAM bör försöka teckna branschöverenskommelser med Konsumentverket, för att stärka patientsäkerheten och tydliggöra för KAM-utövare vilka regler som gäller för branschen främst gällande klagomålshantering och god marknadsföringssed.

Komplementär och alternativ medicin och vård – ny lagstiftning (SOU 2019:28)

Förslag till ny lag om vissa begränsningar i rätten att yrkesmässigt utföra vård

Region Kalmar län är positiv till förslaget om att tillskapa en ny lag av de delar av nuvarande patientsäkerhetslagstiftningen som berör KAM till en egen lag, benämnd lagen om vissa begränsningar i rätten att yrkesmässigt utföra vård. Region Kalmar län tillstyrker att lagstiftningen om KAM behöver moderniseras och istället för att gälla vissa specifika sjukdomar istället riktas till sjukdomars svårighetsgrad och heller inte göra någon åtskillnad mellan somatiska och psykiska sjukdomar.

Region Kalmar län anser att förslaget om inledande bestämmelser (§1) i den nya lagen behöver förtydligas om vem som gör vad. I förslaget finns endast beskrivet när någon yrkesmässigt utför åtgärder och Region Kalmar län saknar reglering av vad som händer om t.ex. privatperson eller anhörig utför dessa åtgärder.

Region Kalmar län ser positivt på att lagstiftningen riktas till sjukdomars svårighetsgrad istället för att gälla specifika sjukdomar men ser även svårigheter med tolkning och gränsdragning kring vad som utgör allvarlig sjukdom enligt de kriterier som utredningen föreslår, inte minst kriteriet att tillståndet medför eller kommer att medföra en mycket omfattande funktionsnedsättning. Detta behöver noggrant följas.

Utredningen föreslår att åtgärder som vidtas i syfte att förebygga eller utreda en sjukdom och åtgärder som uteslutande syftar till symtomlindring som orsakats av en sjukdom eller en sjukdomsbehandling inte ska omfattas av förbudet. Region Kalmar län tillstyrker förslaget vad gäller förebyggande och symtomlindrande åtgärder men det behöver noggrann uppföljning och om det visar sig att åtgärderna medför fördröjd diagnos eller kontakt med hälso- och sjukvården bör lagparagrafen ses över och skärpas.

Region Kalmar län avstyrker förslaget att utredande åtgärder inte ska omfattas av förbudet då det kan leda till fördröjningar med att uppsöka hälso- och sjukvård och därmed fördröjd diagnos.

Region Kalmar län tillstyrker att förbudet att behandla smittsamma sjukdomar som enligt smittskyddslagen är anmälningspliktiga sjukdomar överförs till den nya lagen. Region Kalmar län avstyrker förslaget att utredande åtgärder inte ska omfattas av förbudet av samma skäl som vid allvarlig sjukdom.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget att det ska vara förbjudet att utreda och behandla sjukdomar i samband med graviditet och förlossning.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget om att åtgärder som vidtas i syfte att förebygga en sjukdom och åtgärder som uteslutande syftar till symtomlindring som orsakats av en sjukdom eller en sjukdomsbehandling inte ska omfattas av förbudet men som tidigare nämnts krävs noggrann uppföljning och möjlighet till skärpning av lag.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget om förbud att utreda och behandla barn för sjukdomar och även att höja åldersgränsen från 8 till 15 år. Region Kalmar län avstyrker däremot förslaget om att åtgärder som vidtas i syfte att förebygga sjukdom hos barn under 15 år och åtgärder som

uteslutande syftar till att lindra symtom som orsakats av en sjukdom eller en sjukdomsbehandling inte ska omfattas av förbudet samt att inte heller utredning som är nödvändig för symtomlindring ska omfattas av förbudet. Det är enligt nuvarande lag förbjudet med all form av behandling, inklusive symtomlindrande behandling för barn under 8 år. Med detta nya lagförslag öppnas det upp för nya behandlingsmetoder, som berör barn oavsett ålder. Ofta är det just symtomlindring vården kan erbjuda vid svåra kroniska sjukdomar. Om komplementär alternativ medicin erbjuder symtomlindring kan det leda till att familjen är mindre benägen att söka hälso- och sjukvård. Barn är mer känsliga, har mindre marginaler och utsätts för en större risk.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget att det ska vara förbjudet att använda vårdmetoder som medför allvarliga hälsorisker. Region Kalmar län tillstyrker även förbuden att utföra kirurgiska ingrepp och provtagning som inbegriper fullständig penetration av kroppens samtliga hudlager samt att ge allmän bedövning och injektioner.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget om straffansvar för den för den som under utövning av verksamhet som omfattas av lagen uppsåtligen eller av oaktsamhet överträder någon av lagens förbudsbestämmelser.

Region Kalmar län tillstyrker förslaget att om en gärning är belagd med strängare straff i annan lag ska istället dömas till ansvar enligt dessa bestämmelser.

Utredningens övriga bedömningar

Region Kalmar län instämmer i att det finns ett behov av att stärka konsumentens ställning inom KAM, men avstyrker att det ska vara Inspektionen för vård och omsorgs (IVO):s roll. IVO:s roll bör vara avgränsad till hälso- och sjukvård. Att stärka skyddet för konsumenter inom KAM måste lösas på annat sätt.